

עלון תורני

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

המכון
לתליות
בארץ

בראשות הרב
שניאור זלמן רוח
שליט"א

פרשת פנחס

פסוק	ח'פיה	ב"ש	ת"א	נ"י יורק	פריז	לונדון	קובלנקה	הפסרת:
כניסת השבת:	19:12	19:28	19:29	20:08	21:24	20:47	20:12	ה'תת"ה
צאת השבת:	20:28	20:32	20:31	21:16	22:55	22:25	21:24	
ר"ה:	21:03	21:05	21:01	21:40	23:05	22:28	21:53	

דבר ה' זו הלכה

מעובד מתוך ספרי הגרש"ז רוח שליט"א ראש המכון

כשרות הדגים שניכרים בטביעות עין ואין עליהם קשקשים

העירוני בענין הצורך בבדיקה סימני טהרה בדגי אמנון וסלמון שכמה רבנים ס"ל שקיימת חובת בדיקה על כל דג בפ"ע כיון שלא בודקים את סימני הדגים בארץ מוצאם. וראשית נקדים דקיימא לן שיש חובת בדיקת סימני טהרה בדגים, והרמב"ם מנה חובה זו להדיא במנין המצוות שיש מצוה לבדוק בסימני דגים, ובריש הל' מאכלות אסורות ב"א ר' הדברים וז"ל: מצות עשה הן הסימנים שמבדילין בהן בין בהמה וחיה ועוף ודג וחגב שמוטר לאכלן. עכ"ל. אמנם הראב"ד שם חולק וס"ל שאין מצות עשה לבדוק הסימנים, אלא שאם עבר ואכל דבר טמא ה"ה עובר בלאו ועשה.

וכתב רבינו הרי"ב (סימן קצב) וז"ל כיון שהתורה צוונה לבדוק בסימנים שלא יהיה מכ"ד עופות הטמאין וכמ"ש הר"מ ז"ל על כרחינו יש לנו לחוש לכל אחד מהן, ואפ' הוא מיעוטא ע"כ. ולפי זה נמצא שלדעת הרמב"ם הוא מ"ע וחובה לבדוק בסימני דגים מכל מקום, אפילו אם רוב דגים שבים כשרים. אלא שאין כל הדעות שוות בבאור כוונת הרמב"ם, ומצינו להרב המגיד שכתב דאף הרמב"ם ס"ל דהוי לאו הבא מכלל עשה, וביאר שהדבר דומה למצוה לשבות ביו"ט עיי"ש. ולכאורה כך נראה מדברי הלח"מ שם שכתב "דכוונת העשה של בהמה טהורה אינו אלא לומר דוקא טהורה, אבל טמאה לא, ולתת עשה בכל טמאה משום לאו הבא מכלל עשה עשה" ע"ש, הרי דס"ל נמי כהרב המגיד, ומדבריהם נמצא שאין הרמב"ם חלוק כלל ועיקר על הראב"ד שהשיגו. וכ"כ בערוה"ש (י"ד סי' ע"ב) בדעת הרמב"ם והוסיף שכן כוונת הרב המגיד והלח"מ. ואמנם רבינו האור החיים הקדוש בספרו פרי תואר (ריש סי' ע"ט) כתב שלא כדברי הרב המגיד, וכ"כ עוד מנח"ל הרמב"ם כדעת הכס"מ ושלא כדעת הרב המגיד. וראה מה שהאריך בזה הגר"ק בראנסדאפר בספרו אורה ושמוחה שדעת הרמב"ם שבדיקת הסימנים איננה מצוה קיומית ע"ש.

וכל זה הוא מה שנחלקו המפרשים בדעת הגדולה של הרמב"ם, אולם מצינו להרבה ראשונים דס"ל שאין כאן מצות עשה, ובהם רבינו הראב"ד הנז', הרמב"ן (בספח"ז שם), החינוך (מצוה קנ). והנפח"מ בזה, דאם אין חיוב לבדוק הסימנים, הרי על כרחך צ"ל שהם סוברים שדג טמא בטל בשאר הדגים (באופן שאינו 'בריה' או באופן שהוא בריה למתירים ביטול בתק"ס), והכי ס"ל לרבינו שמשון בפי' מסכת תרומות (פ"י מה'). וכתב רבינו המהר"מ שיק (י"ד סי' צה) דהכי ס"ל לרבותינו בעלי התוס' ע"מ' חולין (דף סג ע"ב) והכי ס"ל לרבינו הרשב"א והר"ן על הסוגיא שם, שהולכין אחר הרוב וממילא יש ביטול וע"כ אין חיוב לבדוק ולחוש למיעוטא. וכ"כ בשו"ת מהרש"ם (ה"ג סי' רמג) לגבי ביטול באופן שהדגים מרוסקים ולא חשש לזה שלא בדקו סימני טהרה.

נמצינו למדים שדין זה נתון במחלוקת ראשונים, כאשר נראה שדעת רוב הראשונים שאין מצוות חובת בדיקת סימנים, ואף בדעת הרמב"ם שפשוט לשנוי מורה לכאורה שזו מ"ע, נחלקו נושאי כליו בבירור דעתו להלכה ולמעשה. והשתא יש לדעת כי את סימני הטהרה בדגים אפשר להכיר בראיית הקשקשים או בסימני ביצים, או אף בטביעות עין, כמבואר בשו"ע יו"ד סי' פג ובנו"כ שם.

ובאמת שכיום לא שייך לתת הכשר למפעל מסחרי של דגים בלא ענין 'טביעות עין', דוגמא לדבר בדגי טונה שהם מגיעים במאות ואלפים, שהזמן לבדיקת הדגים הוא בזמן שמסדרים את הדגים במגשים המונחים על העגלות שאז מבית המשגיח ומודא שכל הדגים הם מאותו המין, אך לא מצוי שבודק כל דג ודג. וכן אנו נוהגים בדגי הסרדינים ועוד. ובעבר הראיתי לפני מו"ר הראשל"צ הגר"ש עמאר שליט"א מיני דגים שונים, ואמר לי שפשוט שכל דגי האמנון המובאים מסין, נכרים בטביעות עין ואף בית הקשקש שלהם ניכר שאז וודאי שהיו להם קשקשים, ומכיוון שכך סימני הטהרה נחשבים ניכרים בלי ספק ואין צורך בהשגחה צמודה לענין סימני כשרות בייצור של דגים אלו.

וע"כ למעשה בדגי אמנון וסלמון, אין צורך לבדוק כל דג כיון שאין חשש כלל גם מפני שבית הקשקש ניכר בהם היטב, ויש טביעות עין גדולה בדגים אלו, וכ"ש בדגי סלמון שמגיעים עם העור והקשקשים. אך די בטעם הראשון שטביעות עין בהם היא ברורה. ובפרט בדגים המגיעים מהכלובים שאין בהם תערובת כלל. אך במיני דגים אחרים כגון דגי סול מצינו באמת תערובות וע"כ נצרך השגחה צמודה על ענין סימני הכשרות [מלבד ההכרח בהשגחה ובדיקה קפדנית לענין תולעים בדגים].

(שו"ת שש משור ח"ב יו"ד סימן ב)

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ר הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א רבה של ירושלים

בפרשתנו פרשת פנחס רואים שפנחס בן אלעזר עשה מעשה קנאה. בדרך כלל מקובל שאדם שהוא מקנא זה בגלל שזה בטבע שלו שהוא איש ריב ומדון אדם כעסן וכיוצא בזה אך פנחס עשה מעשה קנאות שלקח רומח בידו והרג נשיא שבט מישראל ובת מלך ממלכי מואב. ולא רק שמעשה זה לא גרם מלחמה ולא הביא מחלוקת אלא שהתורה גם כותבת ומעידה שבגלל מעשה זה הקב"ה אמר "הנני נותן לו את בריתי שלום" שהוא התברך לקבל לידידיו את ברית השלום שהשלום היא המתנה והברכה שקיבל פנחס.

ובפרט שאומרים חז"ל שפנחס הוא אליהו ואליהו הוא המבשר את כל הבשורות הטובות, לכן גם אנו רואים שפנחס הוא זה שעשה שלום בין השבטים בימי יהושע. וצריך להבין מהיכן לקח פנחס את מידת הקנאות הזאת ומה פירושו של הקנאות שלו. ועל כן באה התורה ומדגישה "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם" זה לא הייתה קנאה בשבילי או בשביל כבודו ולא בשביל שיהיה לו שם או שיאמרו עליו שהוא עשה מעשה גבורה קנאות, כל זה לא תפס אצלו כלל אלא כל מגמתו הייתה לכבוד השם דווקא, וזהו "בקנאו את קנאתי" על כן אומר הקדוש ברוך הוא "הנני נותן לו את בריתי שלום" ובזכותו "ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי" שמע מינה שאלמלא אותו מעשה שעשה פנחס הייתה חלילה כליה ועל ידי המעשה שעשה הוא גרם תשובה והצלה לכל עם ישראל.

השבוע הוא יום ההילולא של האור החיים הקדוש אורו של העולם שהוא היה בבחינת משיח כמו שמעיד על עצמו בכמה מקומות וכמו בפרשת ויחי שהוא מסביר שתפקידו של המשיח הוא להכניע את הזכר של הסטרא אחרא ובפרט את הנקבה של הסטרא אחרא שהיא יותר קשה ואומר שהראו לו בחלום שהוא מתאמץ להכניע אותם. וכמו שהעיד על זה מרן הבעל שם טוב הקדוש ועל כן התאמץ לראות אותו ולא עלתה בידו. וכיון שהוא בבחינת משיח הוא יודע הכי טוב מה צריך לעשות כדי להביא את המשיח והוא כותב בכמה מקומות שלימוד התורה והעמל והיגיעה בתורה היא שתביא ותשלים את גאולתנו.

כמו כן אחד הדברים החזקים והחשובים זה השבת ועל כן בשבוע זה של האור החיים הקדוש ידברו כל רבני וחכמי ישראל באוני העם על ענין לימוד ועמל התורה. וברוך השם רואים איך שגבולות לימוד התורה הולכים ומתרחבים ומתפשטים לא רק יושבי אהל אלא אפילו אנשים העוסקים לפרנסתם קובעים בערב זמן ללימוד התורה או שקמים מוקדם ולומדים.

וכמו כן אני מבקש מאחי הרבנים שיחיו שידברו בכל אתר ואתר ובכל בית כנסת על ענין שמירת השבת כיון שקמו על השבת כל מיני ילדים סוררים הם אמנם אחים שלנו אך הם סוררים כנגד השבת. צריכים להתפלל לה' שירם את קרן עמו ישראל וירם ויגביה את קרן התורה וירם את קרן השבת. ואילו הטועים שיחזיר אותם בתשובה ולא ישמע עוד ושבד בגבולנו ושלא יראה ה' בשטויות שלהם וברשעות הזאת לחלל שבת בפרהסיא, אלא שיביט אל תינוקות בית רבן שמצפצפים בקולם הטהור הבל שאין בו חטא ויושיענו תשועת עולמים במהרה בימינו אמן

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

בראשות הגאון רבי שניאור ז. רוח שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל: 03-9030580 פקס: 03-9030891

מייל: m.torni@macon.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יחיאל רוח שליט"א.

מעשה אבות

רבי חיים בן עטאר ה"אור החיים הקדוש – ט"ו תמוז תק"ג

רבינו חיים בן עטר זיע"א, נולד בשנת ה' אלפים תנ"ו בעיר סאלי שבמרוקו לאביו הרב ר' משה בן הגאון הקדוש מוה"ר חיים ממשפחת בן עטר שהיו מגולי ספרד. רבינו קיבל את תורתו מזקנו רבי חיים, שעל שמו הוא נקרא, כדבריו בהקדמתו לספרו "חפץ ה"

ושבתי ללמוד תורה מפי מורי ורבי, אשר מימיו שתיתי באר מים חיים, ובין ברכיו גודלתי כמעט אני אומר שלא עבר עליו חצי לילה בשינה, מלקונו ולספור על חורבן בית אלוקינו, בבכי גדול, ולהשלים כל הלילה בתלמוד."

רבינו הקדוש הוא בין הבוהדים שזכו שנתוסף לשמם התואר "קדוש", ועליו אמר הבעש"ט כי הוא "ניצוץ של משיח".

סבו של רבינו הקדוש רבי חיים הזקן התפרסם בין יהודי מרוקו כאיש קדוש ובעל מופת אשר בקיא בנגלה ובנסתר ונודע בנדיבותו ובתמיכתו לאביונים. יום ולילה ישב והגה בתורה. הסב - רבי חיים בן עטר זיע"א ואחיו רבי שם טוב בן עטר זיע"א ייסדו בית מדרש בסאלי שנקרא "בית הכנסת בן עטר", לשם התקבצו תלמידים רבים כדי ללמוד תורה. בנו של רבי חיים הזקן - רבי משה, התגורר יחד עם אביו והצטיין כאביו - בצדקה, בהכנסת אורחים ובלימוד התורה, וכך גדל רבינו בין ברכי סבו והתחנך על התורה ועל העבודה.

עוד בצעירותו של רבינו הקדוש, קדושתו ופרישתו היו לשם דבר והכל ניבאו לנער גדולות ונצורות. למרות שבעיר סאלי היו תלמידי חכמים גדולים וקדושי עליון, בלט רבינו והעפיל על כולם. כשהתגברו בסאלי הרדיפות כנגד היהודים, ברחו יהודים רבים וכיניהם גם משפחתו של רבינו, שנמלטת אל העיר מכנאס. שם הוזמנו להתארח אצל רב העיר רבי משה די אבילה זיע"א שנודע כתלמיד חכם מופלג והפך להיות תלמידו של רבי חיים הזקן. לאחר שפסקו הרדיפות, בהיות רבינו הקדוש בן שתיים עשרה שנה, שבה משפחתו לביתם בסאלי.

מצעירותו נודע כקדוש וטהור, מופשט כליל מן העולם, מרבה בצומות וסגופים. למרות תעניתיו וסגופיו לא נמנע מלשקוד שקידה עצומה בתורה. בגיל צעיר חיבר את ספרו "חפץ ה" - חידושים על מסכתות אחדות של הש"ס. משבגר רבינו הקדוש, נשא לאשה את פאצוניה - בתו של הגביר רבי משה בן עטר ממכנאס, שהיה בן דודו של אביו. רבי משה חותנו של ה"אור החיים", היה יועצו האישי של מלך מרוקו ופעל רבות למען אחיו היהודים.

וכך, כשהוא סמוך על שולחן חותנו העשיר, ישב רבינו חיים בן עטר והוסיף שקידה על שקידתו ופרישות על פרישותו. שמו של הצדיק התפרסם עד מהרה ברחבי העיר, ותלמידים רבים החלו להגיע לבית מדרשו ללמוד את תורתו. וכן היה דורש בריבים בעניני תורה ומוסר, וגילו הצעיר לא מנע מההמונים להגיע ולשמוע את דרשותיו.

בשנת תק"ב עלה רבינו הקדוש ממרוקו לארץ ישראל דרך ליוורנו שבאיטליה. בימי נדודיו בארצות אירופה השלים את ספרו "אור החיים" על התורה. גם ספרו בהלכה "פרי תואר" על שולחן ערוך חלק יורה דעה, ועוד ספר נוסף הנקרא "ראשון לציון" ובו חידושו על הש"ס.

לאחר תלאות הגיע רבינו לירושלים עיה"ק בסוף שנת תק"ב, גבירי ליוורנו קבעו לו ישיבה שם בחצר מדרש "כנסת ישראל". וכך עטוף בטלית ומעוטר בתפילין, ישב שם מובדל ומופרש מכל ענייני העולם, והפליג מאוד בקדושה ובטהרה בהינורו בכל חמדות החיים, עד כי רואי פניו המאירות חשבוהו למלאך ה' צבאות שהשכינה חופפת עליו כל היום, ושקד שם על התורה והעמיד תלמידים גדולי ישראל, ואחד מגדולי תלמידיו היה מרן החיד"א זיע"א.

לא ארכו הימים לרבינו בעיר הקודש, ועוד לפני מלאת שנה לישיבתו בה, נצחו אראלים את המצוקים, וקדוש ישראל ותפארתו נתבקש לישיבה של מעלה "והן בעוון הדור כמעט שכב ונפטר בן מ"ז שנה ביום ט"ו בתמוז תק"ג".

רבינו נפטר במוצאי שבת קודש ט"ו תמוז בתחילת הלילה, ובאותו זמן בעיר מז'בו' שבאוקראינה, הבעש"ט נטל את ידיו לסעודה שלישית (ששם הזמן היה לפני השקיעה), ואמר "כבה הנר המערב". כששאלוהו תלמידיו במוצ"ש לפשר הדבר, אמר הבעש"ט כי נפטר רבינו חיים בן עטר. כששאלוהו כיצד ידע זאת, אמר להם כי ישנה כוונה אחת בנטילת ידיים הידועה רק לחד בדרא, ורק רבינו חיים בן עטר ידע את אותה כוונה, ובעת נטילת הידיים לסעודה שלישית התגלתה לו כוונה זו, וידע כי נפטר רבינו חיים בן עטר.

ספריו: "חפץ ה", וספר 'פרי תואר' וספר 'אור החיים' וספר 'ראשון לציון' זיע"א."

מילי הקסידות

"בני יהודה, ער ואונן; וימת ער ואונן, בארץ כנען" (במדבר כו יט)

"בני יהודה" וגו' פרשה זו תרמוז מאורעות עם בני ישראל, ובחר לרמוז ביהודה מהטעם עצמו שאמרו ז"ל "למה נקרא ישראל על שם יהודה" ואמרו בני יהודה הם התולדות יתכנו בשם בנים כידוע, ואמרו ער ואונן ירמוז לבית ראשון ובית שני, ער כנגד בית ראשון, על דרך אומרו "אני ישנה ולבי ער", שהיה הקב"ה בו ער בהשגחה גדולה עמנו בבית המקדש. אונן הוא בית שני וקראו אונן לשון אונאה לפי שהיה חסר דברים העקריים של בית המקדש, ואמרו וימת ער ואונן הוא חרבן הבתים, ואמרו בארץ כנען רשם מקום המקדש כי הוא בארץ כנען ושם מיתתו שחזר לכנס רשות ס"מ הנקרא כנען.

גם ירמוז סבה אחת כללית והיא שישאל לא הורישו הכנעני ונשארו יושבים בה וזה סבב להטותם מדרך המוסר כידוע, והוא מה שרמז במאמר בארץ כנען, ואמרו ויהיו בני יהודה ירמוזו לצער הבא להם אחר חרבן הבית, ו' היו בני יהודה בגלות ביד אויביהם, אשרי מי שלא טעם שליטת שונא, ותמצא שבכל השבטים לא הזכיר הכתוב לשון זה של ויהיו אלא כאן ובבנימין, כידוע הטעם שם. ואמרו למשפחותם, כי כל משפחות בית ישראל בכל מקום שהם כל הנקרא בשם יהודה ו' היו.

ואמרו לשלה נתכון למושיע ורב הבא לגאול מגלות האחרון הנקרא שלה, והגם שיעקב קראו שילה לא ישתנה השם בזה, וצא ולמד ממשפחות הרשומות כמה השתנות בשמות, ואולי שרמז בסמיכות מאמר לשלה עם מאמר ויהיו בני יהודה שצריכין ישראל להצטער בשבילו ולקוות לישועתו, וכמעשה רבי יהושע בן לוי. והוא מאמר ויהיו פרוש יהיו ב'וי' שהוא הצער למשפחותם בשביל שלה והוא אומרו לשלה וגו' ובוזה יהיו משפחת השלני פרוש דור שבן דוד בא ויקראו על שמו דורו של משיח.

עוד ירמוז במה שנדרק אומרו השלני ואין אות הנו"ן בבנין השם ואין כן מנהגו להוסיף בשם המשפחה אות חדשה וזלת ה"א ויו"ד. אכן ירמוז למה שאמרו ז"ל בפסוק והחזיקו בכנף איש יהודי גו' והוא זה שרמז במאמר הישלני פרוש שהאמות כלן יאמרו לכל אחד מישראל שלו אני. ואמרו לפרץ משפחת הפרצי ירמוז על דרך אומרים שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך, והכוונה כי בבוא הבא מפרץ יהיו כל ישראל משפחת הפרצי מלכים, ועל אותו זמן הוא

שאמרו ז"ל 'כל ישראל בני מלכים' וכן אמר הנביא "מלכים יראו וקמו" וגו', גם ירמוז על הפרצה הגדולה אשר יפרץ באומות לאין תכלית ואמרו לזרע משפחת הזרחי ירמוז מה שאמר הכתוב שם "הנה החשך וגו' ועלך יזרח ה'" וכתוב "והיה לך ה' לאור עולם" והוא אמרו משפחת הזרחי אשר עלינו יזרח ה'.

או תרמוז הפרשה לג' ענינים שיהיו בעת הפקידה, א' ביאת משיח בן אפרים כמאמרם ז"ל (סוכה נב). ב' גלוי משיח בן דוד. ג' כשימלוך ה' עלינו. כנגד ביאת משיח בן אפרים אמר: שלה ורמז שתפגע בו מדת הדין וימות בעונות ישראל, והוא הרמז בתבת שלה כדרך אומרו "ויכהו שם וגו' על השל". וכנגד משיח בן דוד אמר לפרץ וגו' כי זה יעשה פרצה באמות וינקום דם צדיק. וכנגד מלכות עולם אמר לזרע וגו' רמז לכבוד ה' עלינו יזרח. ואמרו ויהיו בני פרץ, אמר לשון צער לרמוז על הצרות אשר יהיו בבוא הגואל כאומרים בגמרא ייתי ולא אחמיניה מריב הצער של חבלי משיח. ואמרו בני פרץ וגו' פירוש, תולדות היוצאות מביאת הגואל הרמז בפרץ הם שני דברים, א' שיבנה ה' חצר בית המלך הוא בית המקדש אשר פעל ה' וכוננו ידיו ויהיו ישראל מבני פלטין שלו, והוא אומרו לחצרן משפחת החצרוני, והבן. הב' לחמול משפחת החמולי שיחמול עלינו בכל ענפי החמלה.

ואמרו אלה משפחות יהודה, פרוש, מה שיהיה להם מהמאורעות גם הרעות גם הטובות. ואמרו לפקדיהם פרוש כשיהיו נפקדים, יש פקידה לרעה ויש פקידה לטובה. ואמרו ששה ושבעים אלף וחמש מאות אולי שרמו ה' בזה מתי יהיה תכלית הפקידה טובה הרשומה בסמוך שזיזר עלינו כבוד ה', ואמר עד עבור כל גלויות, גלות מצרים וגלות בבל וגלות אדום. כנגד גלות מצרים אמר ששה לרמוז לגלות מצרים שהיה לששה דורות דכתיב "דור רביעי ישובו הנה", וכנגד גלות בבל אמר ושבעים דכתיב "כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה". וכנגד גלות אדום שאנו עדין בו אמר אלף וחמש מאות, ואם היו זוכים ישראל היו נמנים קע"ב שנה שנשארו מאלף הרביעי וכיון שלא זכו יתחיל החשבון מאלף החמישי וחמש מאות מאלף הששי, ומקוים אנו כי זה קץ גלויותינו ויתקיימו כל היעודים הרשומים ויתחילו ניצוצי גלוי הגאולה בהתחלת חמש מאות הבאים לשלום.

מישג בכשרות

ערלה [ה] הגבול הדרומי והמערבי של ארץ ישראל

היישובים אשקלון העתיקה [וחלק מהחדשה שעל שפת הים], זיקים, עזה, רפיח, כרם שלום, תלמי יוסף, ועוד, מערבית לקו, ואלו לא נכבשו רק ע"י עולי מצרים. ומאידך יישובי עין הבשור, מבטחים ועוד, נכבשו גם על ידי עולי בבל. והיישובים נתיבות, שדרות, אופקים ותפרח, דינם כשאר חלקי ארץ ישראל לכל דבר [וחובה להפריש שם תרו"מ בברכה, ואפשר לכתחילה להפריש מהגדל שם על הגדל בשאר חלקי הארץ שנכבשו על ידי עולי בבל].

ד. הגבול המערבי של ארץ ישראל, הוא הים הגדול, והגבול נכבש כולו על ידי עולי מצרים עד הר ההר שבצפון, שלדעת רבינו הרמב"ם הם הרי הבניאס בלבנון, ועולי בבל כבשו מאשקלון עד כזיב, כאשר כל היישובים שעל שפת הים, כלולים בתוך כיבוש עולי בבל [והקו הנמתח מכזיב לאשקלון הוא מערבית להם על הים], ומכזיב יוצאת רצועה לעכו [והיא איננה על שפת הים ממש, אולם היא אבדה בימינו ואין לחוש לה], ומהקצה של אותה רצועה יוצא קו גבול על היבשה עד ממול הר ההר, כאשר את הצד המערבי שעל שפת הים כבשו רק עולי מצרים, ואת הצד המזרחי כולו, כבשו גם עולי בבל. וממילא היישובים שיושבים על שפת הים, כגון ראש הנקרה, צור, צידון, בירות, נכבשו רק על ידי עולי מצרים ולא על ידי עולי בבל, ושאר היישובים בצפון שאינם על שפת הים, כגון קרית שמונה, מטולה ועוד, נכבשו גם על ידי עולי בבל.

א. הגבול הדרומי מזרחי של ארץ ישראל, מתחיל מהקצה המערבי של לשון ים המלח הפונה נגבה - [וכל מה שמתחת ים המלח כלומר הפאה הדרומית, וק"ו מזרחית לים המלח כגון היישוב צפי, הם כחו"ל לכל דבר, והחלק המזרחי עד נחל ארנון הוא מואב שלא טיהרו ודינו כחו"ל, ומעליו הוא שטיהרו בסיוחון] - ויורד לתמר, ומתמר יורד הגבול באלכסון עם תוואי נחל ערבה לכיוון דרום, ובצומת הנחלים [נחל הערבה ונחל פארן] יורד עד מורד נחל פארן [שהוא ממול מריבת קדש-פטרה-הר ההר], ומשם מתעקל הגבול לכיוון הים הגדול, ועל כן כל אשר מזרחית לנחל, דינו כחו"ל.

ב. הגבול הדרומי - פאת דרום של ארץ ישראל, ממשיך ממורד נחל פארן, דרך מעלה מישר, צוקי עריף, נחל כרכום, ואדי עין קדים, ואדי אל עריש והים הגדול. וכל אשר מעבר לגבול זה כגון הערבה הדרומית הכוללת בתוכה את היישובים יהל, קטורה, יטבתה, סמר, אליפז, אילות ואילת, דינם כחו"ל, וספק ערלה שם לקולא.

ג. הגבול הדרומי - מערבי של ארץ ישראל, בגבול זה מצאנו הפרש בין כיבוש עולי מצרים לכיבוש עולי בבל, כאשר מנקודת אשקלון היושבת על שפת הים הגדול, יש קו גבול המגיע מכזיב בצפון, והולך על הים, ונכנס ביבשה באשקלון העתיקה וממשיך עם אותו קו גבול עד מורדות נחל מצרים, כאשר קו גבול זה מותיר את

פנת המעבדה

סויה

השקית עם מסגרת בעלת חורים גדולים ולבדוק את הפסולת. אם הכל יצא נקי, יש לבצע בדיקת מדגם [בחופן גרגירים] של פולי הסויה, באמצעות השרייה והתפחה של הגרגירים, ובדיקה על היד, כדי לוודא כי אין גניעות פנימיות. אם הבדיקה מראה שאין גניעות, המוצר מותר בשימוש ללא בדיקה נוספת. אם נתגלתה גניעות, חובה לבדוק בהשרייה ובדיקה ידנית את כל התוצרת.

קמח סויה - בחזקת נקי ואינו טעון בדיקה. במידה ויש חשש יש לפזר את הקמח על משטח כתום ולבדוק, במידה ונמצאה גניעות אין להשתמש בקמח זה, מכיון שא"א לנפותו בנפה צפופה כבקמח רגיל.

שבבי/פתיתי סויה - בחזקת נקי ואינו טעון בדיקה. לעיתים באחסון לקוי מקבלים גניעות

פולי סויה יבשים,

ניתן להבחין בפגעים טבעיים שאינם סימן לחרקים

של מזיקי מחסן. במידה ונתגלו ממצאים מחשידים, יש לוודא שאכן אין בנמצא חרקי מחסן בוגרים או זחלים, באמצעות פיזור הפתיתים על משטח כתום, ובדיקה שאין קורים או גבישים.

גריסי סויה - בחזקת נקי ואינו טעון בדיקה. לעיתים באחסון לקוי מקבלים גניעות של מזיקי מחסן. במידה ונתגלו ממצאים מחשידים, יש לוודא נקיות ע"י בדיקה.

צמח סויה משתייך למשפחת הקטניות, ובעולם קיימים עשרות מינים של צמח זה. מקורו של הצמח בסין, ורק במאות השנים האחרונות הוא התפשט לאירופה וארה"ב. הסויה משווק בצורות רבות מאד ובמגוון גדול ביותר, זאת בעיקר מחמת האפשרויות הרבות שמוצר זה יכול להניב ולשמש כתחליף. להלן נסקור את אופני העיבוד והשיווק של מוצרים אלו, גניעותם ואופן בדיקתם:

תרמילי פולי סויה ירוקים/ קפואים - סויה המשווק בתרמילים, לעיתים נגוע בזחלים, הזחלים נוברים בתרמיל וחודרים פנימה. מקום החדירה ניכר לעין בדרך כלל. [לעיתים נדירות מקום החדירה אינו ניכר, ואין צורך לחוש לה באופן רגיל].

אופן הבדיקה והשימוש:

כיון שמקום החדירה ניכר, די בהתבוננות חיצונית, לראות שאין חורים וסימני חדירה או נבירה. במידה ונמצאו חורים יש לחטט אחריהם לראות שלא חדרו פנימה ונתרו שם. פעמים שיש כתמים שחורים שהם גנם טבעי בגידול ולא סימני חדירה של הזחלים.

תרמילי סויה קפואים: תרמילים של ירוקים מוקפאים, הם בדרך כלל עוברים מיון היטב והם בחזקת נקיים. אמנם לעיתים נמצאו משלוחים ששווקו בחנויות כשהם נגועים בזחלים, ולכן רצוי לבדוק מדגמת שאין חרקים, באם נמצאו חרקים יש לבדוק את כל התוצרת.

פולי סויה יבשים - זני הסויה המשווקים, רובם עמידים יותר ממוצרי קטנית דומים [כגון חומוס] למזיקי שדה. מאידך מזיקי מחסן בוגרים וזחלים לעיתים תוקפים את גרגירי הסויה, והדבר תלוי מאד באופן האריזה והאחסון, ולכן יש לבצע בדיקה כללית של התוצרת, בבדיקה ויזואלית על גבי משטח כתום, שבה יש לבדוק בין הגרגירים, או לסנן את כל תכולת

סדרת 'השדה' המפוארת על הלכות המצוות התלויות בארץ

קצירת השדה א חדש! - תרומות ומעשרות
גבולות השדה - ארץ ישראל לגבולותיה
תבואת השדה - הפרשת חלה
שביתת השדה - שביעית
עץ השדה - ערלה ונסע רבעי
חובה בכל בית!!!

סדרת הספרים 'תולעת שני' על הלכות חרקים וגניעות במזון

- דיני חרקים במזון
במהדורה חדשה ומיוחדת
חלק ב' - דגים וצמחי ים - **אול**
חלק ג' - ירקות ופירות
חלק ד' - דגנים קטניות ומוצרי מזון מעובדים
חובה בכל בית!!!

בשורה משמחת לכל שוחרי תורה והלכה

יצא לאור שו"ת 'כתר מלוכה'

בו נידונו שאלות שונות בד' חלקי השו"ע
מתקופת מגפת הקורונה לתפ"ץ

מאת מורינו ראש המכון וביהמ"ד
רבי שניאור זלמן שליט"א

רב אזורי במ.א. גזר

ורב ודומ"ץ קהילת משכן התורה באלעד

הספר דן בשאלות בד' חלקי שו"ע

אורח חיים: נטילת ידיים על אלכוהול, תפילה עם מסכה, תפילה עם מטרייה, מנין מרפסות, עליה לתורה ממרחק, ברכה לחולי קורונה שאין לו טעם, הבאת תפילין שישפרו בעת היציאה מביה"ח, מענה לטלפון בשבת, להלשין על דרשת שבת הגדול המתוכננת, ועוד. יורה דעה: היכר לשנים שסועדים בו"ח בתקופה זו, פתרון לטבילת כלים בזמן זה, עניני כיבוד הורים, ביקור חולים וניחום אבלים בתקופה זו, ועוד. אבן העזר: חופה כאשר אסור כינוס עשרה, תקיעת כף בכתובה, ועוד. חושן משפט: תשלום לביה"ס, מעונות, אולמות, וכדו'. ביטול כרטיס טיסה, ותשלום העמלה לסוכן, חולה שיצא והזיק אדם או ממון.

ועוד נושאים רבים ומגוונים...

הספר מופץ במהדורה דיגיטלית
למייל בחינם לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח בקשה למייל: m.torani@macon.co.il
וכן ניתן להורידו מאתר המכון www.hamacon.co.il

"הביאו את כל המעשר... ובחנוני נא בזאת אמר יי צבאות אם לא אפתח
לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג')

מצטרפים ל'בית המעשר'!

הבית שלכם להפרשת תרומות ומעשרות כהלכה

תחת פיקוחו של:
"המכון למצוות התלויות בארץ"

להצטרפות

אתר: hamachon.co.il 03-9030580

בית
המעשר

שע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

תרומות ומעשרות בדרך הנכונה והקלה